

Het WTO-handelsoverleg vormt al jaren een rode draad door de activiteiten van de Werkgroep voor een Rechtvaardige en Verantwoorde Landbouw, kortweg Wervel. In plaats van maximale wereldhandel is Wervel-lid Gert Coppens een sterke voorstander van regionale afzet en een beheersing van de landbouwproductie. 'Een kleine boer moet zich niet op de mondiale, maar op de lokale markt richten.'

Aan het Noordstation in Brussel is één van de meest multiculturele buurten van Vlaanderen te vinden. De omgeving is bijna tekenend voor de activiteiten van Wervel, de Werkgroep voor een Rechtvaardige en Verantwoorde Landbouw, die in dezelfde buurt huist en een al even multicultureel inzicht op de wereldwijde landbouw hanteert. Sinds de wereldhandelsorganisatie WTO het item landbouw behelst, groeiden de handelsbesprekingen uit tot rode draad door de activiteiten van Wervel. Wervel-lid Gert Coppens bestudeert al jaren de WTO-besprekingen over voedsel en landbouw. Coppens is redacteur van het Food Magazine dat wereldwijde visies over landbouw en voedsel reflecteert, en kent de materie door en door.

Waarom is WTO een rode draad in Wervels activiteiten?

'Bij Gatt en WTO ligt niet het zwaartepunt van onze activiteiten, WTO is een bekommernis van Wervel. Voor de consument is WTO een abstract gegeven, voor de boeren betekent het heel veel. Kijk maar naar de Europese landbouwsector. De Europese Unie en WTO gedragen zich als communicerende vaten. Europa moet opletten, want toegevingen op het vlak van landbouwbeleid kunnen altijd nadelig zijn voor onze landbouw. Zo staan de subsidies ter discussie in het kader van WTO, en voor een deel terecht, volgens de visie van Wervel. Het hele subsidiestelsel vertekent de wereldhandel. Maar er is meer. Soja en sojameel mogen de Europese Unie zonder douaneheffing binnen, terwijl andere landbouwproducten uit de EU worden geweerd door soms hoge douanetarieven. Het onevenwichtige subsidiebeleid in combinatie met de onevenwichtige importtarieven hebben de landbouw, en in het bijzonder de veeteelt, in onze contreien misvormd.'

Hoe ontstaat er wel een evenwichtige wereldhandel?

'Het beperken van de wereldwijde landbouwhandel zou uitkomst bieden. Die visie staat haaks op de WTO-doelstellingen. De grote partners zijn uit op maximale handel. Zij willen de voedselketen bij voorkeur zo lang mogelijk maken, afstanden spelen daarin geen rol. Het gaat in feite over een aantal grote partijen, zoals de multinationals Walmart en Cargill. Zij bekommeren zich niet om de sociale en ecologische effecten, laat staan de culturele gevolgen van die handelsovereenkomsten. Want, zeg nu zelf, hoe normaal is het dat de EU tarwebloem naar Afri-

ka exporteert en vervolgens een Afrikaanse vrouw haar status verhoogt door met twee stokbroden over straat te lopen?'

Waarom wil Wervel de handel beperken?

'Wervel gaat uit van voedselsoevereiniteit. Mensen, volkeren, naties moeten zelf kunnen beslissen wat ze telen en op welke manier ze dat willen verhandelen. Hoe groot je die cirkels moet trekken, is afhankelijk van regio tot regio. Het betreft grote of kleinere gebieden, maar het gaat vooral over de zeggenschap van mensen.'

'Een ander belangrijk uitgangspunt van Wervel is het "nabijheidsprincipe". Onze leuze is: "Denk globaal, eet lokaal." De lagere prijs van het verre product wordt tenietgedaan als de volledige economische en ecologische last van transport in reke-

Voedselproductie is een vorm van macht in de wereld

ning is gebracht. Ecologisch gezien is het interessant dat consumenten hun producten rechtstreeks uit de naaste omgeving betrekken. Lokaler gaan werken levert een enorme energie-winst op. WTO gaat precies de andere kant uit.'

Kortom, landbouw past volgens Wervel niet binnen WTO?

'WTO is gericht op wereldhandel, zeg maar op alles wat je kunt vervoeren, dus ook voedsel. Omdat onze landbouw zich op wereldhandel richt – want zo profileren we ons toch in de EU – ontstaat voor de sector een probleem. De boeren die vandaag het meest kwetsbaar zijn, zijn die die op de wereldhandel en op export georiënteerd zijn. Die bedrijven worden automatisch ingeschakeld in de door internationale bedrijven beheerste voedselketen. Een kleine boer kan zich daaraan onttrekken door zich niet op de wereldhandel maar op de lokale markt te richten. Kijk maar naar de biologische melkveehouderij en de vee-

Wat is Wervel?

Wervel staat voor Werkgroep voor een Rechtvaardige en Verantwoorde Landbouw. De groepering streeft naar een landbouw die economisch rechtvaardig en ecologisch, sociaal en cultureel verantwoord is. De werkgroep ontstond begin jaren negentig als antwoord op de massale varkensruiming als gevolg van de varkenspest. De beweging telt ruim 1250 leden in Vlaanderen. Wervel wil door dialoog de aandacht vestigen op landbouw- en voedselproductie wereldwijd. Naast WTO zijn sojahandel en gentechnologie belangrijke actiepunten van Wervel. Meer informatie is te vinden op de website www.wervel.be.

bedrijven met thuisverwerking: zij zoeken een uitweg via de lokale markt. Een voorbeeld in het Vlaams-Brabantse Hageland is de verkoop van vlees via het eigen verkoopcircuit Hagelands Hoevevlees.'

Hoe voorkom je een exportgeoriënteerde landbouw?

'Het is noodzakelijk om in de eerste plaats aan productiebeheersing te doen, gekoppeld aan rechtvaardige en kostendeckende prijzen, een eerlijk loon inbegrepen. Met basisvoedsel heeft ieder handelsblok bovendien het recht om douanetarieven te hanteren om de eigen markt te beschermen. Dat maakt deel uit van het principe van voedselsoevereiniteit. Aan de andere kant is het een plicht om uitvoerbelasting te heffen wanneer het gaat om het dumpen van onze eigen voedseloverschotten op de wereldmarkt. Sommigen zien daar kans voor non-tradeconcerns zoals dierenwelzijn, milieu, voedselkwaliteit en -veiligheid. De naam zegt het zelf: non-tradeconcerns zijn niet-handelsbelangen. Die horen niet thuis binnen WTO.'

Het overleg verkeert in crisis door de starre houding van Amerika en Europa. Wat zijn de verwachtingen?

'Voor sommigen is een crisis het moment om na te denken. Eigenlijk moeten we blij zijn dat landbouw zo op de voorgrond staat. Stel dat landbouw achteropliep, dan was landbouw wellicht meegeglipt met de overige handelsbelangen. Enerzijds is het bijzonder dat het hele WTO-verhaal aan landbouw wordt opgehangen. Anderzijds is landbouw en vooral voedselproductie een vorm van macht in de wereld. De Amerikaanse president Reagan noemde voedsel destijds "een wapen". Toch is niet één econoom in staat om nu al een conclusie te trekken hoe het straks loopt. Eén ding is alvast zeker: beter geen akkoord dan een akkoord dat geen rekening houdt met lokaal verankerde landbouw.'

Annelies Debergh

Gert Coppens: 'Beter geen akkoord dan een akkoord dat geen rekening houdt met lokale landbouw'

Voedsel is een wapen